

INTRODUCERE

CONSTITUIREA COLECȚIEI. BIBLIOTECA ORGHIDAN

Constituirea colecției

Colecția inginerului Constantin Orghidan este cel mai reprezentativ ansamblu numismatic realizat vreodată în România de un colecționar¹. Cele peste 10 000 artefacte adunate de el de-a lungul vremii – monede (grecești, romane, bizantine, medievale), sigilii, medalii, pietre gravate, bijuterii antice și bizantine, sigilii regale asiriene și babiloniene, scarabei egipteni – formează cel mai divers, reprezentativ și important lot alcătuit vreodată în istoria numismaticii românești.

Despre constituirea colecției numismatice a lui C. Orghidan se știau destul de puține lucruri. Arhiva rămasă este pe de o parte nu foarte consistentă, iar pe de alta pune în evidență o corepondență și contacte, mai laborioase probabil decât bănuim, cu case de licitație și anticari celebri: R. Ball (Berlin), L. Ciani (Paris), A. Cahn (Frankfurt am Main), H. Cahn (Münzhandlung Basel), A. Dorin (Sofia), O. Helbing (München), H. Nussbaum (Zürich), J. Schulman (Amsterdam), Seaby (Londra), Spink & Son Ltd (Londra), Ratto (Paris), F. Zapletal (Viena). Aceste contacte datează din anii 1930. Majoritatea pieselor au fost achiziționate atunci, în special spre sfârșitul deceniului. Totuși, formele succesive ale testamentelor sale lasă să se înțeleagă faptul că la mijlocul și în a doua parte a anilor '20 un nucleu destul de important al colecției sale

exista deja. În anul 1931, colecția cuprindea monede grecești, romane, bizantine și transilvănene, de metal comun sau prețios, alături de un număr de piese moderne de aur, argint și platină. Cele mai vechi documente din Arhiva Orghidan, păstrată la Cabinetul Numismatic al Bibliotecii Academiei Române (facturi, chitanțe, scrisori primite sau ciorne ale scrisorilor expediate) datează din 1930-1931 și dovedesc că principalul interes al colecționarului român era legat de piesele transilvănene și, într-o oarecare măsură, de emisiunile Imperiului Bizantin. Din această ultimă categorie menționăm achiziția unor monede vândute la faimoasa licitație Ratto din 9 decembrie 1930. Pe un exemplar din catalog, purtând *ex-libris*-ul colecționarului și adnotări pe margine, păstrat la CNBAR, sunt marcate piesele aflate în colecție, cu o linie roșie. Cel puțin două monede au fost cumpărate în 1936, de la doi intermediari diferiți: un solidus Arcadius, Ratto nr. 1 (nr. 273), a fost achiziționat de la Spink & Son Ltd, în timp ce un tremis emis tot pentru Arcadius, Ratto nr. 11 (nr. 329), a fost cumpărat de la Münzhandlung Basel. Colecția de monede donate Academiei nu mai conține toate piesele marcate pe catalog. Unele au fost înlocuite cu alte exemplare în stare de conservare mai bună, în timp ce câteva piese nu au mai fost păstrate. În 1932, Orghidan achiziționează un solidus de la Leo I, vândut de firma olandeză J. Schulman² (alături de alte câteva piese transilvănene). După acest

Constantin Orghidan (1942)

moment, domeniile de interes se vor diversifica, fiind căutate piese din epoca lui Constantin cel Mare și Theodosius cel Mare, din secolul al V-lea, bijuterii și literatură de specialitate.

În câteva ocazii, face călătorii în străinătate (Londra 1936, Istanbul anii 1930?) și pentru a achiziționa monede, alături se întâlnește cu partenerii săi la București: cu Zapletal în 1934, cu H. Cahn în 1936, cu Nuber în diferite ocazii. Relațiile cele mai apropiate le-a întreținut cu Herbert Cahn (1915-2002)³, de la firma elvețiană Münzhandlung Basel, și cu casa de licitații Spink & Son Ltd, din Marea Britanie.

Pe primul l-a cunoscut, probabil, prin intermediul lui Adolph Cahn, bunicul acestuia, proprietarul unei case de licitații din Frankfurt cu care colecționarul român a colaborat strâns la începutul anilor 1930. Herbert a întemeiat firma Münzhandlung Basel în 1933, împreună cu fratele său, Erich. De la începutul anului următor datează prima tranzacție între C. Orghidan și H. Cahn. O scrisoare din 29 ianuarie 1934 îl informa pe Orghidan că i-au fost trimise mulajele în ghips a două monede. Sunt probabil două din piesele oferite spre achiziție: un medalion constantinian de aur de 1 1/2 solidi, pentru 1 600 de franci elvețieni, un solidus pentru Crispus, în stare foarte bună de conservare, pentru 580 de franci, și un dublu-solidus emis pentru Constantin II, contra sumei de 1 400 de franci, alături de alte patru piese de aur din secolul al V-lea. Negocierile s-au desfășurat cu greutate. S-ar părea că la începutul lui martie, Constantin Orghidan a refuzat cele două medalioane (pe scrisoarea originală, colecționarul român a notat „NU” lângă toate cele trei piese!). Urmează răspunsul lui H. Cahn prin scrisoarea din 10 martie, cu o justificare a prețurilor cerute. Orghidan fie nu a răspuns la această scrisoare, fie nu a primit-o, pentru că Herbert trimite o copie după scrisoarea din 10 martie la începutul lui aprilie. În final, o factură păstrată în fondul Orghidan menționează doar achiziția unui solidus Leo II-Zeno (nr. 406).

Cei doi făceau schimburi frecvent. În mai 1936, Orghidan a achiziționat cinci monede, printre care: un medalion aniversând *tricennalia* lui Constantin (nr. 184), contra sumei de 1 100 de franci elvețieni, un solidus Licinia Eudoxia, pentru 185 de franci⁴, și un solidus Constantius II, pentru

200 de franci⁵. Orghidan a oferit la schimb 13 siliquae emise de Procopius, trei miliarensis emise de Constantin IV Pogonatus, trei solidi de aur (dintre care unul emis pentru Arcadius) și un tremis Heraclius, totalizând 970 de franci, și o sumă de 885 franci elvețieni. În vară, Herbert merge la Londra, cu ocazia Congresului Internațional de Numismatică, și se oferă să-i intermedieze unele achiziții. Efectuează apoi, în toamnă, o vizită în Europa de Est, întâlnindu-se personal cu Orghidan la București, la sfârșitul lui octombrie. Chitanța încheiată între cei doi, păstrată la CNBAR, menționa 18 monede, în valoare totală de 2 535 de franci. Dintre aceștia, 485 sunt achitați de Orghidan cu câteva monede, printre care un aureus Traian și un stater de Cyzicus. În listă regăsim un solidus pentru Crispus, pentru 400 de franci⁶, doi solidi Constantius II și medalionul emis pentru Valentinian I la Aquileia, (vândut pentru suma de 1 000 de franci; nr. 234). Pentru a avea o imagine de ansamblu asupra valorii tranzacțiilor efectuate, amintim că în acel an francul elvețian era una dintre cele mai stabile valute din lume, moneda de 20 de franci fiind o monedă de 6,45 de grame de aur!

Deseori, după cum rezultă din corespondență, când C. Orghidan nu putea să se ocupe personal de unele tranzacții, Herbert Cahn îi făcea unele servicii. Așa se întâmplă în toamna și iarna lui 1939, când inginerul român are probleme cu achitarea unor piese cumpărate de la Spink & Son Ltd, în valoare de 16 șilingi. Herbert primește obligațiuni și acțiuni românești, pentru a fi folosite în efectuarea plății, și pentru care așteaptă instrucțiuni precise⁷. În primăvara lui 1940, plata este rezolvată. Orghidan primește și o ofertă pentru un denar *restitutio*, emis în timpul lui Traian, pe 23 aprilie 1940, dar nu cunoaștem soarta acestei tranzacții. Este ultimul contact între cei doi, așa cum rezultă din arhiva păstrată la CNBAR. Oricum, izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial a cauzat scăderea pieței numismatice, cum remarca numismatul elvețian de origine germană.

De la prestigioasa casă de licitații engleză Spink & Son Ltd, Orghidan a cumpărat întotdeauna obiecte de cea mai bună calitate. În perioada 1931-1939 a achiziționat constant literatură numismatică, monede, bijuterii, accesorii. În 1933, bilanțul anual

era în valoare de 36 lire 19 șilingi și 6 pence. În 1936, numai în perioada ianuarie – septembrie a făcut achiziții totale de 137 lire 7 șilingi și 3 pence. Pentru a avea o viziune asupra sumei de bani, calculând la cursul de 636-684 lei românești pentru o liră sterlină, valabil la 1 decembrie 1935, totalul era de circa 90 000 lei, o sumă imensă comparând cu pensia oficială a lui Orghidan, de 2091 lei pe lună, venit considerat suficient pentru un trai decent în epocă⁸.

(C) & A		30-9-36	
1936			
Jan-Mar.	To balance on Sotheby sale purchases, books and coins as per account rendered	50	13 3
May 15	" catalogue and book	2	14 0
Sept 4	" coins	1	18 0
5	" book and post	7	11 0
10	" coins	6	10 0
	" electrotyping and medallion	1	15 0
	" coins	56	0 0
11	" Assyrian hematite weight with form of sleeping goose	3	0 0
	" Red sard intaglio - she wolf and Romulus and Remus antifix in 18th. century gold mount as ring	18	0 0
17	" book and post	3	12 3
		137	7 6
	Credit		
Apr. 3	By cash	53.18.3	
July 11	" "	8.14.0	
Sept. 11	" contra	15.0.0	77 12 3
		59	15 3
	net	12	15 3

*suma de 50 de mai este returnata
Monnaie circule ca banau cu mine în secolul
pe 200000 2. care se mai vând, le au un peiat
4. XI. 936.*

Factură de la firma engleză Spink & Son Ltd (30 septembrie 1930)

În 1939, izbucnirea războiului va duce la întreruperea colaborării cu firma engleză. O scrisoare expedită din Anglia pe 13 aprilie 1940 exprima speranța continuării colaborării în termenii următori: „comme vous, nous espérons pouvoir renouer avant trop longtemps nos amicales relations et vous exprimons nos vœux pour que la Roumanie ne devienne pas comme le Danemark et la Norvège la proie des terribles agresseurs”.

După 1940, nu mai avem nici o informație despre achiziția unor cărți sau monede.

Monedele grecești își găsesc în puține cazuri un corespondent în licitațiile vremii, stabilirea provenienței lor rămânând o temă de cercetare pentru viitor.

Știm, de pildă, că a avut o anumită corespondență în cursul anilor '30 cu Luis Ciani, de la Paris⁹, cel care în aceeași

SPINK & SON, LTD.
5, 6 & 7, KING STREET,
ST JAMES'S,
S.W.1.
ESTABLISHED 1772.
Cables: Spink, London. Tel: Whitehall 5275.

LF/CN *Kindly address your reply to Numismatic Dep!*

le 13 avril, 1940.

M. Constantin Orghidan,
9, Strada Alexandru Lahovary,
BUCURESTI, III.

Monsieur,

Nous vous remercions de votre honorée lettre du 7 courant, qui vient de nous parvenir. Münzhandlung Basel nous a bien réglé 16/- pour votre compte.

Nous avons suspendu la publication de la Numismatic Circular, que nous remplacerons pendant la guerre par une liste gratuite de monnaies. Vous avez dû recevoir le numéro paru en mars, et vous recevrez ces jours le fascicule d'avril.

Comme vous, nous espérons pouvoir renouer avant trop longtemps nos amicales relations, et vous exprimons nos vœux pour que la Roumanie ne devienne pas comme le Danemark et la Norvège la proie des terribles agresseurs.

Veillez agréer, cher Monsieur, nos bien distinguées salutations.

Pour SPINK & SON, LTD.
Gérant.

Scrisoare de la firma engleză Spink & Son Ltd (13 aprilie 1940)

perioadă vindea – nu în licitație publică, ci direct – un lot consistent de peste 1400 de piese din colecția Marelui Duce Alexander Michailovitsch către Cabinet des Médailles al Bibliotecii Naționale din Paris. Cu aceeași ocazie, un lot de câteva sute de piese grecești nord-pontice și microasiatice erau achiziționate de prințul Mihail C. Sutz, Președintele Societății Numismatice Române și șef al Cabinetului Numismatic al Bibliotecii Academiei Române, prin intermediul lui Ernest Babelon, cel care conducea la acea dată Cabinet des Médailles al Bibliotecii Naționale din Paris. Acesta avea să le doneze imediat Academiei Române¹⁰. Nu este exclus ca în aceeași perioadă și în aceeași manieră, poate prin achiziție directă, să fi fost preluată și o parte a pieselor grecești din colecția Constantin

Orghidan. Pe de altă parte, sugestia testamentară legată de existența unor preocupări numismatice la mijlocul anilor '20, asociată cu prezența în colecția sa a unor piese vest-pontice cunoscute până azi doar prin câteva exemplare (stateri tip Lysimach de la Istros, nr. 17, și Tyras, nr. 28) – acelea provenind de fiecare dată din tezaurul de la Anadol¹¹ sau din loturi dispersate din colecția Marelui Duce¹² – ne duc cu gândul la existența unei relații între cele două. De asemenea, prezența în cadrul colecției de monede grecești a unor exemplare extrem de rare (de regulă stateri de tip Alexandru cel Mare sau Lysimach provenind din cetăți aflate în bazinul Mării Negre), unele cunoscute până astăzi doar prin intermediul colecției Orghidan vreme de aproape trei sferturi de secol (vezi nr. 37) și atestate cu o singură altă ocazie, semnificativă, și anume în faimosul tezaur descoperit la Anadol, în 1895¹³, ne duc cu gândul la o achiziție privată a unor piese dispersate din acesta. În schimb, pentru o parte dintre monedele romane (și anume o parte semnificativă a pieselor din Imperiul târziu) găsim corespondent în licitațiile occidentale ale anilor '30, ale căror cataloage erau practic inaccesibile cercetării românești până acum câțiva ani. Piesele citate erau considerate în epocă monede „bizantine”.

Colecționarul român și-a organizat colecția pe baza literaturii de specialitate avută la dispoziție. Monedele din secolul al V-lea p. Chr. erau incluse în categoria „bizantine”. În epoca în care Orghidan și-a strâns colecția, anul 395 era considerat moment de trecere de la Imperiul Roman la Imperiul Bizantin¹⁴. H. Cohen, în secolul al XIX, în al optulea volum al catalogului de „monede romane”, nu îl include pe Arcadius (inclusiv piesele emise înainte de 395!) și pe urmașii acestuia în lista împăraților romani, descriind în schimb emisiunile lui Honorius și ale împăraților care i-au succedat, până la Romulus Augustulus. J. Sabatier își începe opera dedicată monedelor bizantine cu Arcadius, asemeni contelui I. Tolstoi. Începând cu W. Wroth, în lucrarea dedicată emisiunilor bizantine din colecția de la British Museum¹⁵, cercetătorii au folosit anul 491 ca început al numismaticeii bizantine. Seria *Roman Imperial Coinage* se oprește în anul 476 pentru emisiunile din Vest și 491 pentru cele din Est. G. Depeyrot

și încheie catalogul dedicat monedelor de aur târzii cu emisiunile din timpul lui Zeno. Cataloagele din seriile *Dumbarton Oaks* și *Moneta Imperii Bizantini* încep prezentarea monedelor bizantine odată cu domnia lui Anastasius.

Analizând colecția Orghidan, se observă pasiunea colecționarului român pentru piesele de metal prețios, rare, valoroase, în stări de conservare cât mai bune. Mai întâi, încerca să strângă câte o piesă măcar pentru fiecare emitent. În măsura în care îi erau accesibile, strângea apoi monede de tipuri diferite sau de același tip, dar din monetării diferite, cu particularități stilistice și epigrafice, din diferite *officina* etc. În această privință, Constantin Orghidan a depășit nivelul epocii sale. Accentul era pus, în anii '30, pe emitent și mai puțin pe locul emiterii. Colecționarul român a fost atent la numeroase detalii, strângând toate piesele ce i se păreau diferite, spre exemplu, doi solidi emiși la Mediolanum pentru Honorius, aparent de același tip. Pe avers se observă că modul de gravare al bustului de pe avers și al împăratului pe revers diferă (nr. 278 și 279). După H. Cohen, e vorba de același tip, dar literatura modernă datează prima monedă din scurta perioadă dintre proclamarea lui Honorius și moartea lui Theodosius, în timp ce a doua a fost emisă în perioada 395-423 p. Chr. Unicitatea unor piese îl atrăgea în mod aparte; câteva piese sunt și astăzi unicat sau cunoscute în două sau trei exemplare. În ceea ce privește starea de conservare, se observă interesul acordat pieselor în stare aproape perfectă. Câteva sunt în stare de conservare foarte bună (precum nr. 168, 170, 174, 185, 186, 190, 192, 194, 198, 208, 212, 221, 228, 236, 244, 246, 255, 256, 270, 272, 303, 305, 309, 332, 335, 339, 340, 366, 368, 377, 381, 389, 396, 400).

Au fost păstrate și piese în stare de conservare slabă, găurite, zgâriate, pentru a completa temporar colecția. Sunt și câteva dubluri (nr. 219-220, 246-247, 249-250, 251-252, 261-262, 263-264, 281-283, 286-287, 298-299, 311-312, 324-325, 329-330, 336-338, 341-342, 357-358, 359-360, 367-368, 385-386, 393-394, 397-398, 401-402, 403-404) identice inclusiv după numărul *officina*, păstrate probabil pentru schimburi. Numismatul român dorea să strângă, după cum rezultă din testamentul său, o colecție completă de monede romane. Deși eșecul

unui asemenea proiect este de înțeles, colecția de monede romane târzii de aur, păstrată acum la Biblioteca Academiei Române este impresionantă prin numărul, raritatea și calitatea unor piese ce pot fi mândria oricărei colecții, publice sau private, din întreaga lume. Este greu de crezut că o încercare similară, în epoca contemporană, ar avea același rezultat spectaculos ca eforturile ing. Constantin C. Orghidan, depuse în urmă cu 80 de ani.

Biblioteca Orghidan

Literatura numismatică a fost achiziționată, în principal, de la două mari anticariate din Germania: K. F. Koehlers Antiquarium și Buchhandlung Gustav Fock (amândouă din Leipzig). Prima grijă a fost cumpărarea cataloagelor de referință folosite în epocă, scrise de H. Cohen¹⁶, J. Sabatier¹⁷ și ale contelui I. Tolstoi¹⁸.

Volumele lui H. Cohen (opt în total) au fost solicitate de la Buchhandlung Gustav Fock. Colecționarul român a fost informat pe 27 februarie 1932, printr-o scrisoare, de apariția unei noi ediții din opera numismatului francez. Spre sfârșitul anului cerut, se pare, doar câteva volume. Firma germană a răspuns printr-o carte poștală din 23 decembrie 1932, informându-l pe Orghidan că au în stoc opera completă dar volumele nu pot fi vândute separat. Suma pentru toate cele opt volume este redusă de la 360 de mărci germane la 300. Probabil că Orghidan nu a achiziționat acum volumele, deoarece o carte poștală din 15 mai 1934 îi amintește că „les volumes que nous livrons le COHEN seulement complet de sorte que nous ne pouvons pas bien dépareiller une serie”, probabil urmarea unei alte solicitări. Nu mai avem după această dată nici un document expediat de firma germană și păstrat în arhivă, dar volumele se regăsesc în biblioteca personală. Cele două volume ale lui J. Sabatier, continuând opera lui Henry Cohen, pentru perioada 395-1452, sunt oferite de aceeași firmă, în scrisoarea din 27 februarie.

Opera contelui rus I. Tolstoi a fost achiziționată de la K. F. Koehlers Antiquarium din Leipzig, în 1933-1934. Sunt comandate pe 25 noiembrie 1932. O carte poștală expediată de firma germană pe 4 decembrie 1933 confirmă comanda în valoare de 90 mărci, anunțând că au solicitat

furnizorului volumele. Tranzacția nu a fost încheiată rapid. O altă carte poștală din 22 decembrie 1933 l-a anunțat pe Orghidan că furnizorul (din afara Germaniei) nu a făcut livrarea încă. Abia pe 17 ianuarie 1934 au fost expediate volumele spre România (azi se păstrează la CNBAR).

Biblioteca Orghidan conținea multe volume rare. La sfârșitul anului 1931, inginerul român solicita de la Oxford University Press „The Handbook of the Coinage of the Byzantine empire”. Prestigioasa instituție britanică solicita lămuriri asupra acestei opere, nefiind clar pentru furnizor la ce se referea Orghidan (scrisoare din 2 decembrie 1931). Odată făcută precizarea, cele două volume sunt achiziționate (facturi din 23 decembrie 1931 și 6 ianuarie 1932) alături de B. Head, *Historia Numorum* (Oxford, 1911), și de W. Wroth, *Western and provincial byzantine coins of the Vandals, Ostrogoths and Lombards and of the Empires of Thessalonica, Nicaea and Trebizond in the British Museum* (Chicago, 1916). Suma totală este de 5 lire, plătită cu ajutorul firmei Spink & Son Ltd. Pe 24 februarie 1932, o factură de la Buchhandlung Gustav Fock menționează, printre alte achiziții, catalogul colecției Evans (cu monede romane de aur), vândută la licitație în 1909, pentru suma de 15 mărci. Tot în februarie, cumpără de la Spink volumul dedicat falsurilor lui Becker și își face un abonament pentru *Numismatic Circular*, pe anul 1932¹⁹. În vară, primește o ofertă de la aceeași firmă, pentru achiziția a patru cărți, printre care și H. Goodacre, *The bronze coinage of the Byzantine Empire* (Londra, 1922) și H. A. Grueber, *Roman medallions in the British Museum* (Londra, 1874). Oferta este acceptată, factura finală datând din 15 iulie 1932. Mai cumpără, pentru suma de o liră, opera lui Vaillant²⁰. La sfârșitul anului, va achiziționa și catalogul licitației Evans din 1922, alături de alte două cărți, pentru suma de 1 liră și un șiling. Tot atunci, achiziționează de la Buchhandlung Gustav Fock primul volum din opera lui Strack, pentru suma de 42,25 mărci. Achizițiile similare au loc și în anii următori. Spre exemplu, în 1933, cumpără din Marea Britanie un extras al articolului lui J. Maurice dedicat monetăriei din Cyzicus în epoca constantiniană²¹. Anul următor comandă de la Spink, pentru suma

de 5 lire și 1 șiling, trei cărți din seria *Roman Imperial Coinage* (mai precis, vol. II, acoperind perioada Vespasian-Hadrian, și cele două părți din volumul V, de la începutul domniei lui Valerian la reforma monetară a lui Diocletian). Seria e completată în 1936 cu volumul III, dedicat emisiunilor de la Antoninus Pius la Commodus, achiziționat pentru suma de o liră și 12 șilingi²².

Prin testament, Constantin Orghidan a lăsat toată biblioteca personală Academiei Române. Cărțile au fost preluate chiar în anul morții, 1944, după cum rezultă din inventar. M. Gramatopol, cercetător la CNBAR în anii 1960, amintea de „biblioteca de specialitate care formează astăzi fondul vechi de bază al bibliotecii uzuale a Cabinetului Numismatic [...]”. Cărți rare din prima jumătate a sec. al XVIII-lea poartă *ex-libris*-urile lui Constantin Orghidan.²³

În contextul închiderii temporare, dar nu a desființării, al celui mai vechi și important cabinet numismatic din România la mijlocul anilor 1980, ca urmare a unei decizii a fostului Comitet Central al PCR, care înstrăina printr-un abuz flagrant, dar specific epocii, colecțiile numismatice donate Academiei Române, ca și pe cele achiziționate de aceasta, biblioteca a dispărut în mare măsură, puține volume păstrându-se în acest moment în instituția în care colecționarul român dorea²⁴.

Redeschiderea Cabinetului Numismatic de către Academia Română, imediat după anul 1989, și recuperarea nu fără eforturi a colecțiilor sale numismatice, inclusiv a colecției lui Constantin Orghidan, alături de toate celelalte mari colecții donate Academiei Române, se înscriu, alături de acest volum, într-un proces firesc și just de reconstituire istorică și de reparație morală datorate unor personalități și unor instituții.

Monsieur Constantin Orghidan, Bulev. Carol I, No. 22 bis
Bukarest - Roumainien

Monsieur,
Nous revenons de nouveau à notre lettre du 25 nov. et nous permettons de vous faire savoir que l'ouvrage de Tolstoï, J., Monnaies byzantines, nous n'est pas encore parvenu. Comme notre fournisseur est en étranger, il est probable que ce retardement soit causé par des difficultés douanieres quelconques. Nous espérons cependant que l'exemplaire arrive bientôt.

Veuillez s'il vous plaît excuser le délai et agréer, Monsieur, nos salutations distinguées.

ALL/M/T
Leipzig, 22 déc. 1933. K.F. KOEHLERS ANTIQUARIUM

Monsieur Constantin Orghidan, Bulev. Carol I, No. 22 bis
Bukarest - Roumainien

Monsieur,
Nous vous remercions bien de votre commande du 25 Nov. concernant l'ouvrage de Tolstoï, J., Monnaies byzantines, au prix de Rm. 50.-. Nous avons tout de suite écrit à notre fournisseur et nous espérons de recevoir cet exemplaire dans quelques jours. Aussitôt arrivé il vous sera expédié sans aucun délai.

Veuillez agréer, Monsieur, nos salutations distinguées.

ALL/M/T
Leipzig, 4 déc. 1933. K.F. KOEHLERS ANTIQUARIUM

Monsieur,
Nous avons bien reçu votre honoree du 23 avril et avons le plaisir de vous informer que nous venons de vous expédier le numéro 1495 de notre catalogue 651.-

Nous regrettons ne pas pouvoir vous envoyer le catalogue de la vente du Fringe Windischgrätz, car nous n'en avons pas d'exemplaires en stock. Nous allons s'en faire de notre mieux pour vous le procurer et ne manquerons pas de vous faire notre offre dès que nous l'aurons trouvé.

En outre veuillez prendre connaissance que les volumes que nous livrons le COHEN seulement complet de sorte que nous ne pouvons pas bien dépareiller une série.-

Toujours à vos ordres,
Veuillez croire, Monsieur, à nos sentiments les plus distingués.

Buchhandlung Gustav Fock,
15.5.33. J.B.S. G.m.b.H. J. T. Teichmann

K. F. KOEHLERS ANTIQUARIUM, LEIPZIG

Postcheckkonto Leipzig 59553
Bankkonto: Commerz- u. Privatbank, Leipzig

LEIPZIG, den 17 janvier 1934

Taubchenweg 21 — Postschließfach 81
Telegraph-Adresse: Kolibri, Leipzig
Fernsprecher 64121

ALL/M/T

Bei der Antwort gefl. angeben

Monsieur Constantin Orghidan,

Bulevardul Carol I, No. 22 bis
Bukarest

Monsieur,

En nous référant à notre correspondance au sujet de l'ouvrage de Tolstoï, J., Monnaies byzantines, nous vous faisons savoir, qu'hier nous vous pouvions enfin adresser l'ouvrage. Nous sommes heureux que nous pouvions vous fournir un exemplaire relié, au lieu d'un exemplaire broché, et nous espérons que par ce fait vous seriez un peu récompenser pour le retardement dans l'arrivé de l'ouvrage.

De la somme de Rm. 131,60 qui était au crédit de votre compte, il faut donc déduire ^(98.- + 3.40 de port.) Rm. 93,40; vous aurez ainsi à votre disposition encore Rm. 38,20.

Dans l'espoir d'être favorisé de nouvelles commandes de votre part, nous vous prions, Monsieur, d'agréer

nos salutations distinguées

K.F. KOEHLERS ANTIQUARIUM

Monsieur,
Nous vous remercions de votre lettre du 19 courant; cependant nous devons vous informer que nous ne sommes pas à même de vous fournir seulement quelques volumes de l'ouvrage de :
COHEN, Description historique des monnaies frappées sous l'Empire romain
que nous avons réimprimé, mais nous sommes prêts à vous livrer l'ouvrage complet à Rm 300.-, au lieu de Rm 360.- et nous aimons à croire que vous profiterez de notre offre.

Dans l'attente de vous lire,
Recevez, Monsieur, nos salutations les plus distinguées.

Buchhandlung Gustav Fock,
G.m.b.H.

Leipzig, 23.12.32.
JBAS

Scrisori și cărți poștale expediate de
K. F. Koehlers Antiquarium și Buch-
handlung Gustav Fock privind achiziția
unor cărți (1932-1934)

D3403

BY APPOINTMENT TO
H.M. THE KING

SPINK & SON, LTD

5, 6 & 7, KING STREET, ST. JAMES'S, LONDON, S.W.1.
(NEXT DOOR TO MESSRS. CHRISTIE, MANSON & WOODS.)

ESTABLISHED 1772.

BY APPOINTMENT TO
HER LATE MAJESTY QUEEN ALEXANDRA

Go supplied to:

Monsieur Constantin Orghidan
Bulevardul Carol I No. 22 bis *Bucarest, 1.* *9/11/1934*

TELEPHONES: WHITEHALL 5275/6/7
THREE LINES.

EIGHT GRANDS PRIX, TURIN, 1911. MAKING IN ALL TWENTY-TWO GRANDS PRIX SINCE 1900.

TELEGRAPHIC ADDRESSES: FOR THE LONDON OFFICE, PROVOSE, CENT, LONDON; FOR THE LONDON OFFICE, PROVOSE, EDINBURGH;
FOR THE BLACKHOLE OFFICE, PROVOSE, GLASGOW.

See 23rd 1931. **8CP-78**

Mr. Const. Orghidan
Bulevard Carol 22 bis.,
BUCAREST 1.,
Roumania.

IN ACCOUNT WITH THE

Oxford University Press

AMEN HOUSE, WARWICK SQUARE, LONDON, E.C. 4.

LONDON: 48, PRINCE STREET.
GLASGOW: 10, WEST GEORGE STREET.
NEW YORK: 10, FIFTH AVENUE.
TORONTO: 100, KING STREET WEST.
MANGALAI: 42, PEARL ROAD.

MILWAUKEE, CATHEDRAL BUILDING.
BIRMINGHAM, 21, BULLINGTON ROAD.
CAPE TOWN, SANDHURST BUILDING.
COPENHAGEN, 17, NY CARLSBERG GATE, 10 R.
LEIPZIG, BARTHLEI HOF, MARKET 8.

HUMPHREY MILFORD, MANAGER.

ALL COMMUNICATIONS TO BE ADDRESSED AND CHARGES MADE PAYABLE TO MR. HUMPHREY MILFORD, AT AMEN HOUSE.
N.B.—CLAIMS FOR REDEMPTION MUST BE MADE WITHIN 14 DAYS FROM DATE OF INVOICE.

		Subject to Discount	Net
50/-	1	Historia Vasorum-Romae 1900-1901	2 10 -
22/6s	1	Catalogue of the Coins of the Vandals, Ostrogoths and Lombards	1 6 6
		Handbook of the Coins of the Byzantine Empire in 2 vols. (see our latest price list)	3 10 0
			£ 1 3 10

Not order 1/- here for 11/2/34

NOT BOOKS CAN ONLY BE CHARGED AT TRADE RATES ON THE ASSUMPTION THAT THEY WILL BE ON HAND TO THE PUBLIC AT LESS THAN THE PUBLISHED PRICE.

NUMBER		
	<i>Mattingley & Sydenham</i>	
	<i>Roman Imperial Coinage</i>	
	<i>Vol. II. Vespasian to Hadrian</i>	<i>1 10</i>
	<i>Vol. V. Part 1</i>	<i>1 6</i>
	<i>Vol. V. Part 2</i>	<i>2 5</i>
		<i>5 1 -</i>

ALL COMMUNICATIONS SHOULD BE ADDRESSED TO THE COMPANY
TELEGRAMS: JADEITE, PICCY, LONDON. TEL WHITEHALL 5275/6/7 THREE LINES.
CODE: A.B.C., 5TH OR 6TH EDITION.

PRO FORMA

BY APPOINTMENT TO
H.M. THE KING

SPINK & SON, LTD

5, 6 & 7, KING ST. ST. JAMES'S, S.W.1.

EST. 1772.

BY APPOINTMENT TO
HER LATE MAJESTY QUEEN ALEXANDRA

To Monsieur Constantin Orghidan,
Bulevard Carol I, No. 22 bis,
Bucarest 1, Roumania. 28th June, 1932.

B 5316 GOODACRE Bronze Coinage of Late Roman Empire.	5. -.
B 5326 MATTINGLEY Roman Coins	1. 1. -.
B 5326 MATTINGLEY Coinage of Civil Wars, etc.	6. -.
B 5333 Roman Medallions	10. -.
Postage	2. 2. -.
	2. -.
	£2. 4. -.

ALL COMMUNICATIONS SHOULD BE ADDRESSED TO THE COMPANY

*Corespondență că Spink & Son Ltd și
Oxford University Press (1932-1934)*

*Constantin Orghidan
(1899; anii '30)*

MÜNZHANDLUNG BASEL

HC/2
 TELEPHON 48.892
 POSTCHECK V 12730
 Monsieur Constantin Orghidan
 Bucarest

BASEL 15 juillet 1936
 AESCHENVORSTADT 37

Cher Monsieur Orghidan,

J'ai été absent de Bâle depuis quelque temps parce que j'ai dû assister le congrès international de numismatique à Londres.

Je suppose que l'on vous aurait accusé dans l'entretemps la réception du paiement de frs.s. 118.- à compte de vos achats du mois de mai passé.

Aujourd'hui je vous ai envoyé comme échantillon sans valeur recommandés les moulages en plâtre de quelques nouveaux achats de monnaies byzantines. Il s'agit des monnaies suivantes:

1. Helia Eudocia, Femme de Théodose II, sou d'or, Sab. 2
 Très rare et superbe, de beau style frs.s. 200.-
2. Marcien, sou d'or de l'atelier de Ravenne et du type de Valentinien III. Très rare, superbe frs.s. 100.-
3. Philippicus Bardanès, sou d'or, Sab. 1 (250.-) superbe frs.s. 200.-
4. Léon VI et Constantin VII, sou d'or, Sab. 11 (200.-) Très beau frs.s. 160.-

Dans l'attente de vous lire je vous prie, cher Monsieur, d'agréer l'expression de mes sentiments les plus distingués

Herbert A. Cahn
 pps. Münzhandlung Basel

MÜNZHANDLUNG BASEL
BASEL
 Telephone No. 48.892 AESCHENVORSTADT 37 Postcheck-Konti (V 12730
 Strasbourg 282.08
 BASEL, le 20 novembre 1936

RECHNUNG

für *M. Constantin Orghidan Bucarest*

	S. Fr.
1. <i>Palaeologia. Sou d'or. IMPXXXXII</i>	
<i>COFXXII DP VI 126,1</i>	250.-
2. <i>Rome. As libral</i>	100.-
	350.-
<i>Recu frs. 250.-</i>	
<i>Bâle le 20 novembre 1936</i>	
<i>Münzhandlung Basel Aeschenvorstadt 37 BASEL pps. Herbert A. Cahn</i>	
<i>des plus plats restants de 100. frs / min</i>	
<i>B. P. S la 6. VII.</i>	

Das Eigentum ist bis zur völligen Bezahlung obiger Rechnung vorbehalten.

Scrisori și facturi de la firma elvețiană Münzhandlung Basel; jos, plicul monedei nr. 329 (fosta licitație Ratto 1930).

MÜNZHANDLUNG BASEL

Byzant
Acadica
Tricus
(Constantinopolii)
J. I. 104, 21
ex Ratto

50- *25/11*

MÜNZHANDLUNG BASEL
BASEL
 Telephone No. 48.892 AESCHENVORSTADT 37 Postcheck-Konto V 12730
 BASEL, 27. November 1936

RECHNUNG

für *M. Constantin Orghidan, Bucharest C.R.*

	Fr. s.
<i>716</i>	
3. <i>Marcien. Sou d'or de Ravenne. (Type de Valentinien III) Sab. 5</i>	100.-
4. <i>Léon VI et Constantin VII. Sou d'or Sab. 11</i>	160.-
	260.-

Um baldige Rücksendung der nicht behaltenen Münzen wird höflichst gebeten.

Herbert A. Cahn

¹ Despre viața și colecția marelui numismat, vezi: C. Moisil, *Inginerul Constantin Orghidan*, CNA, 16, nr. 121-122, 1942, p. 1-2; Idem (semnat Societatea Numismatică Română), *În amintirea lui Constantin Orghidan*, CNA, 18, nr. 131-132, 1944, p. 257-258; O. Iliescu, cuvânt înainte la Carmen Maria Petolescu, *Monedele republicane din colecția ing. Constantin Orghidan*, București, 1995, p. 7-11; Constanța Știrbu, N. Trohani, G. Trohani, *Inginerul Constantin C. Orghidan (1874-1944). Studiu genealogic și istoric*, MN, 16, 2004, p. 235-268, în special p. 259-260. Pentru medalia Orghidan din 1942, vezi G. Buzdugan, *Noutăți medalistice, Monetăria Națională*, Cronică Numismatică și Arheologică, 16, nr. 121-122, 1942, p. 22, nr. 6; Al. Ievreinov, Oct. Iliescu, N. Curdov, Maria Duțu, *Medalii privitoare la istoria românilor. Repertoriu cronologic 1551-1998*, București, 1999, p. 312, nr. 2570 (multumim doamnelor dr. Dana Bălănescu și Claudia Tudorescu și domnului dr. Dumitru Țeicu de la Muzeul Banatului Montan din Reșița pentru imagine). Mai există o medalie și o plachetă (1925), creațiile artistului Anton Rudolf Weinberger, dar nu am avut acces la piese, astăzi de o raritate extremă: Constanța Știrbu, N. Trohani, G. Trohani, *op.cit.*, p. 258-259; Al. Ievreinov, Oct. Iliescu, N. Curdov, Maria Duțu, *op.cit.*, p. 248, nr. 1990-1991.

² J. Schulman, 21-22 noiembrie 1932, nr. 36, pl. 1 = nr. 389 în catalogul nostru.

³ O scurtă evocare Silvia Hurter, *Herbert A. Cahn*, GNS, 50-52, 2000-2002, p. 39.

⁴ Dacă a fost păstrată de Orghidan și face parte din colecția donată Academiei, e vorba de nr. 378, o emisiune estică, și nu nr. 305. Această ultimă piesă a fost vândută în 1935 de Hess (fosta colecție Trau), pentru suma de 1 800 de șilingi austrieci, adică 1 008 de franci elvețieni, după cursul de schimb din epocă.

⁵ Este vorba, probabil, de moneda nr. 195, un solidus pentru Constantius II Caesar, emis la Cyzicus, tip Cohen VII, p. 441, nr. 14.

⁶ E posibil să fie vorba de același exemplar propus în 1934, pentru 580 de franci. Tipul descris coincide cu nr. 192, piesă aflată în stare necirculată.

⁷ Scrisori din 16, 24 noiembrie și 12 decembrie 1939.

⁸ Curs valutar preluat din C. Chirițescu, *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, vol. III, ediția a II-a, București, 1997, p. 368. Decizia de pensie din data de 27 mai 1932 se păstrează în arhiva Orghidan de la CNBAR.

⁹ A se vedea scrisorile din 27 și 28 ianuarie 1932 (procurarea catalogului colecției Ponton d'Amecourt), 30 decembrie 1936 și 28 decembrie 1937 (licitația casei Santamaria).

¹⁰ *Inventarul special al colecției M. C. Sutz*, Biblioteca Academiei Române, Cabinetul Numismatic, p. 189 (31 octombrie 1930), nr. 14325-14827; E. Petac, *La collection M. C. Sutz (Bibliothèque de l'Académie Roumaine, Bucarest)*, II. *Cités grecques du Nord de la Mer Noire, d'Asie Mineure et d'Afrique (Collection Grand-duc Alexandre Mikhaïlovitch)*, Wetteren, 2009, p. 4.

¹¹ E. M. Pridik, *Anadolskij klad zolotykh staterov 1895 goda*, Sankt Petersburg, 1902.

¹² G. F. Hill, *Greek Coins acquired by the British Museum in 1924*, NC⁵, 5, 1925, p. 6-8.

¹³ E. M. Pridik, *op.cit.*, p. 86, nr. 214-215.

¹⁴ E. Gibbon, *The decline and the fall of the Roman Empire*, apărută între 1776-1789 în 6 volume; o ediție prescurtată a apărut și în limba română, în trei volume: *Istoria declinului și a prăbușirii Imperiului Roman*, București, 1976.

¹⁵ W. Wroth, *Catalogue of the imperial byzantine coins in the British Museum*, 2 vol., Londra, 1908.

¹⁶ H. Cohen, *Description historique des monnaies frappées sous l'Empire Romain*, Paris-Londra, (folosite în paginile următoare: vol. VI, 1882; vol. VII, 1888; vol. VIII, 1892). Completat de A. de Belfort, *Recherche des monnaies impériales romaines non décrites dans l'ouvrage de H. Cohen*, Macon, 1884.

¹⁷ J. Sabatier, *Description générale des monnaies byzantines frappées sous les empereurs d'Orient depuis Arcadius jusqu'à la prise de Constantinople par Mahomet II*, Paris-Londres, vol. I-II, 1862.

¹⁸ I. Tolstoi, *Monnaies byzantines*, Sankt Petersburg, 1912-1914.

¹⁹ Factură din 20 februarie 1932.

²⁰ Este vorba de *Numismata imperatorum romanorum praestantiora a Julio Caesare ad postumum usque*, imprimată la Roma, în 1743, în trei volume.

²¹ J. Maurice, *L'atelier monétaire de Cyzique pendant la période constantinienne*, ZfN, 15, 1905, p. 129-180, reproduș apoi în Maurice, III, p. 83-141 (*non vidi*).

²² Factură din 9 martie 1934 și 23 noiembrie 1936.

²³ M. Gramatopol, *Geme și camee din colecția Cabinetului Numismatic al Bibliotecii Academiei Române*. Teză de doctorat, 1977 [Brașov, 2011], p. 7-8, 228-229.

²⁴ În primăvara anului 2009, unul dintre autorii acestui rânduri a văzut monumentală operă a lui B. Head, *Historia Nummorum*, Oxford, 1911, cu *ex-libris*-ul lui Constantin Orghidan și ștampila Bibliotecii Academiei Române, oferită de vânzare într-un anticariat din București, pentru un preț exorbitant. Este vorba de volumul achiziționat de la Oxford University Press, prin intermediul Spink (cf. *supra*).